

Třicet pět let Ústavu bohemistických studií

Ústav bohemistických studií, který dnes na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze zabezpečuje výuku češtiny pro cizince, vznikl oficiálně 1. února 1978, a to jako výsledek snah tehdejších normalizátorů zajistit vedoucí úlohu Komunistické strany Československa na tomto pracovišti a zajistit i plnohodnotný ideově politický vliv na jeho pracovníky i studenty.

Ústav slovanských studií vznikl, jak už bylo konstatováno (srov. Hasil 2013, s. 232–237) sloučením oddělení češtiny pro cizince při katedře českého a slovenského jazyka UK FF a katedry Letní školy slovanských studií; jeho název byl odvozován právě z názvu Letní školy, která původně měla ve svém programu vedle bohemistických studií i výuku ruského jazyka a také dalších slovanských jazyků, především

slovenštiny, lužické srbštiny a dalších. Letní škola slovanských studií a i nový ústav měly studovat bohemistiku v širším slovanském kontextu.

Personální složení oddělení češtiny pro cizince při katedře českého a slovenského jazyka bylo ve školním roce 1978/1979 následující: vedoucí oddělení: V. Šustalová; tajemník oddělení: M. Šára; členové oddělení–odborní asistenti: F. Čermák, K. Filipová, J. Holub, J. Hronek, J. Luttererová, L. Nováková, J. Sedláková, M. Šára, V. Šustalová, Z. Švamberk, A. Trnková.¹

V Ústavu slovanských studií ve školním roce 1979/1980 pracovali: ředitel: Jaroslav Tax; zástupce ředitele: Jan Petr; vedoucí tajemník: Jaroslav Porák; tajemníci: K. Filipová, Jan Kuklík; členové ústavu – docent: J. Tax; odborní asistenti: F. Čermák, K. Filipová, J. Holub, J. Hronek, J. Luttererová, L. Nováková, J. Sedláková, M. Šára, V. Šustalová, Z. Švamberk a A. Trnková; odborní pracovníci: Vladimír Landa, Vlasta Škubalová; externí tajemník LŠSS: Vladimír Blažek.²

Milan Šára později na události konce sedmdesátých let minulého století vzpomínal takto:

Paradoxně došlo i k tomu, že některé zásahy normalizátorů přinesly v konečném účinku něco, co jejich autoři rozhodně nezamýšleli. To byl případ katedry češtiny pro cizince, která měla být pro nespolehlivost svého vedení i většiny řadových pracovníků zrušena. Po jistém váhání byla stranická kontrola zajištěna jinak. Katedra byla sloučena s Letní školou a obojí postaveno pod jednotné vedení dvou nejosvědčenějších 'kádřů' fakulty. Tak vznikl Ústav bohemistických (v oné době „slovanských“) studií. Tím byly všechny programy oboru čeština pro cizince, právě tak jako pedagogická i výzkumná kapacita soustředěna na jednom pracovišti. Okolnost, že nové vedení dbalo hlavně na politický dozor a programově ignorovalo složku odbornou, se projevila jako blahodárná. Stranou nevídané pozornosti a při jakési mrzuté přehlíživosti mohla být rozvíjena práce, která přispívala k rozvoji oboru (Šára 1997, s. 8–9).

V sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století byly prohloubeny metodologické a pedagogické zásady oboru čeština jako cizí jazyk, ustálila se organizační forma výuky jak bohemistů, tak i nebohemistů a stážístů a postgraduántů, v téže době byly napsány učebnice pro různé typy kursů, které byly a mnohé z nich dodnes jsou používány při výuce nejen na pražské Filozofické fakultě, ale i na zahraničních bohemistických pracovištích. *Cvičení z české mluvnice* A. Trnkové³, kolektivní *Textová cvičebnice českého jazyka I, II*⁴, *Czech for Beginners* J. Holuba⁵, *Česká slovní zásoba*

¹ Dle Seznamu přednášek FF UK na šk. rok 1978/1979. Seznamy přednášek jsou uloženy v Archivu Univerzity Karlovy v Praze (AUK).

² Dle Seznamu přednášek na šk. rok 1979/1980.

³ Alena Trnková, *Cvičení z české mluvnice* (upravené vydání), ISV, Praha 1998.

⁴ Alena Trnková (ed.) a kol., *Textová cvičebnice českého jazyka I, II* (upravené vydání), ISV, Praha 1994.

⁵ Jan Holub, *Czech for Beginners*, SPN, Praha 1978.

a konverzační cvičení J. Luttererové⁶, *Učebnice češtiny na základě ruštiny* J. Poráka⁷, *Slovní zásoba I* V. Šustalové⁸, *Slovní zásoba II* K. Filipové a Z. Švamberka⁹ či *Cvičebnice češtiny pro zahraniční studenty-nebohemisty I a II* Z. Švamberka¹⁰ jsou toho nezvratným důkazem. Koncem osmdesátých let vznikla i kolektivní *Základní učebnice češtiny* sumarizující pedagogické i lingvodidaktické zkušenosti členů tohoto pracoviště¹¹. Výše uvedené učebnice, ale i několikadílň *Slovník české frazeologie a idiomatiky*, jehož autorský kolektiv tvořili především učitelé oddělení češtiny pro cizince, vytvořily základ mezinárodní prestiže dnešního Ústavu bohemistických studií, jako specializovaného pracoviště pro výzkum a výuku češtiny jako cizího jazyka.

V sedmdesátých letech se i ustálila podoba pětiletého oborového studia češtiny pro cizince. Studium se realizovalo v podstatě jako dvouoborové v kombinaci český jazyk a literatura pro cizince a obecná jazykověda. Složku obecně lingvistickou pedagogicky zajišťovali pracovníci tehdejší katedry obecné lingvistiky a fonetiky, některé přednášky z jazykovědné bohemistiky poslouchali zahraniční studenti společně se studenty českými a přednášeli je pracovníci katedry českého a slovenského jazyka, ostatní jazykovědné přednášky, semináře a výuku v praktických jazykových kursech zabezpečovali pracovníci Ústavu slovanských studií. Výuku české literatury plně saturovali vyučující tehdejší katedry české a slovenské literatury (seminář české literatury první poloviny 20. století vedl J. Tax); zahraniční studenti poslouchali přednášky z české literatury společně se studenty českými,¹² semináře však většinou měli samostatné.¹³ Ustálila se i podoba kursů pro stážisty a postgraduanty.

⁶ Jiřina Luttererová, *Česká slovní zásoba a konverzační cvičení*, (upravené vydání), ISV, Praha 2003.

⁷ Jaroslav Porák, *Učebnice češtiny na základě ruštiny*, SPN, Praha 1977.

⁸ Vlasta Šustalová, *Slovní zásoba I*, Univerzita Karlova, Praha 1980.

⁹ Filipová Kamila, Švamberk Zdeněk, *Slovní zásoba II*, Univerzita Karlova, Praha 1982.

¹⁰ Zdeněk Švamberk, *Cvičebnice češtiny pro zahraniční studenty-nebohemisty I*, Karolinum, Praha 1991 (poprvé 1981); Švamberk Zdeněk, *Cvičebnice češtiny pro zahraniční studenty-nebohemisty II*, (upravené vydání), Karolinum 1996.

¹¹ František Čermák, Jan Holub, Jiří Hronek, Milan Šára, *Základní učebnice češtiny I–V*, SPN, Praha 1987. Později bylo toto skriptum revidováno a znovu publikováno jako František Čermák, Jan Holub, Jiří Hronek, Milan Šára, David Short, *Czech. A multi-level course for advanced learners I, II*, Masarykova univerzita, Praha, Brno, Londýn 1993.

¹² Přítomnost zahraničních studentů-bohemistů ve společných seminářích s rodilými mluvčími může být a mnohdy i je z didaktického hlediska velmi přínosná, zahraniční studenti totiž vnášejí do výuky „pohled z druhé strany“, zvnějšíku na problematiku českého jazyka, literatury i kultury.

¹³ K proměně výuky české literatury na Ústavu slovanských studií (a později na Ústavu bohemistických studií) blíže viz Hasil, 2011, s. 191–197.

Je třeba ovšem také konstatovat, že vedení nového ústavu reprezentované přesvědčeným komunistou Jaroslavem Taxem si bylo vědomo, že výuku zahraničních bohemistů musejí zajišťovat zkušení odborníci a dobří učitelé s dostatkem pedagogických zkušeností, proto nikdo z dosavadních členů ústavu nemusel fakultu k neličnosti normalizačního vedení univerzity opustit.

Až v průběhu osmdesátých let odešlo do důchodu několik pracovníků oddělení češtiny pro cizince, neboť dovršili důchodový věk (V. Šustalová, J. Sedláková, J. Luttererová) a na jejich místa nastoupili noví mladí učitelé (Radoslava Kosová – působící na ústavu jen krátce, Jiří Hasil, Martin Skřivan, Milan Hrdlička, Jitka Šonková, Jiří Pešíčka); oddělení posílil i zkušený pedagog v oboru čeština pro cizince Antonín Bytel.

V září 1989 odešel do důchodu J. Tax a ředitelem ústavu se stal J. Kuklík. To už ale pozvolna „pukaly ledy“ a blížil se listopad 1989.

Po sametové revoluci nastal velký rozmach zájmu o češtinu a českou kulturu prakticky v celém světě a jak napsal M. Šára, „bylo vše připraveno“ (Šára 1997, s. 9), aby mohl Ústav slovanských studií tento zájem uspokojovat. Proměnilo se složení studentů oborového studia, ve velkém přestali studovat zájemci o češtinu z tzv. rozvojových zemí a objevili se studenti převážně evropské a studenti z USA. Brzy po sametové revoluci enormně vzrostl počet studentů v kursech pro stážisty a postgraduaty, kteří přijíždějí studovat češtinu v semestrálních, či dvousemestrálních kursech. Bylo tomu tak proto, že vzrostl počet meziuniverzitních dohod a zvýšil se i počet recipročních studentů, kteří přijížděli na základě mezistátních kulturních dohod. Postupně se rozšířil i počet studentů přijíždějících v rámci programu SOKRATES/ERASMUS, CEEPUS a stipendistů Visegrádského fondu, ale i studentů z USA. Na tyto skutečnosti bylo třeba reagovat zvýšením míst v kursech pro stážisty a postgraduaty.

Na počátku devadesátých let rozšířil ústav nabídku kursů češtiny pro cizince o placený intenzivní dvousemestrální program nazvaný Česká studia – Czech Studies. Kurs byl od počátku koncipován tak, aby jeho frekventanti získali ucelený soubor poznatků a dovedností o českém jazyce a české literatuře a kultuře. Zpočátku se kurs skládal ze šestnácti hodin týdně, v poslední době byl tento počet zvýšen na dvacet hodin. Mnozí ze studentů po absolvování Českých studií byli přijati na české vysoké školy a pokračovali dál ve studiu. Někteří z nich i na oboru čeština pro cizince. Program Česká studia si za dobu své existence vydobyl značnou prestiž a stal se mezi zahraničními zájemci o českou kulturu a český jazyk vyhledávaným programem. V neposlední řadě se stal i vítaným zdrojem finančních prostředků pro ústav i fakultu.

V roce 1991 pracovníci Ústavu slovanských studií na své schůzi došli k závěru, že by bylo dobře ústav přejmenovat tak, aby jeho jméno lépe vystihovalo jeho pravé pedagogické i výzkumné poslání. Děkan UK FF dne 23. července 1991 vyjádřil svůj

souhlas s navrhovanou změnou a přejmenoval ústav na Ústav bohemistických studií.¹⁴

V průběhu devadesátých let došlo k dalším personálním obměnám. A. Bytel odjel na lektorát na Hankuk University v Seoulu v Jižní Koreji a po návratu do vlasti začal pracovat v Ústavu jazykové a odborné přípravy UK, bohužel však krátce na to náhle zemřel. J. Šonková následovala svého manžela, který získal pracovní místo v USA, M. Skrivan pedagogickou práci na univerzitě opustil a F. Čermák se stal ředitelem nově založeného Ústavu Českého národního korpusu UK FF (svůj pedagogický úvazek ale nadále realizuje v Ústavu bohemistických studií). Do důchodu odešli Z. Švamberk, J. Hronek, K. Filipová, L. Nováková i M. Šára a A. Trnková, externí pedagogickou spolupráci ukončil E. Vejvoda.

V sobotu 22. srpna 2009 uprostřed 53. běhu Letní školy slovanských studií nečekaně zemřel ve věku 69. let profesor Jan Kuklík. Děkan fakulty proto jmenoval ředitelem Ústavu bohemistických studií M. Hrdličku a ředitelem Letní školy slovanských studií J. Hasila.

Ústav bohemistických studií se zabývá současným českým jazykem a českou kulturou s důrazem na jejich pedagogickou prezentaci zahraničním studentům bohemistiky. Členové ústavu proto velkou pozornost věnují studiu současného českého jazyka ve všech jeho stylových vrstvách, především se zaměřují na korpusový výzkum běžně mluveného jazyka, na popis české frazeologie a idiomatiky a na stratifikaci dnešní češtiny. Pracovníci ústavu se rovněž soustřeďují na výzkum českých široce chápáných reálií (na odraz české kultury a historie v současné češtině) a na jejich lingvodidaktickou aplikaci ve výuce češtiny pro cizince. Podstatnou část vědecko-výzkumné činnosti ÚBS v nedávné historii představoval popis úrovně českého jazyka podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, v dnešní době se ústav soustřeďuje na vytvoření lingvodidaktického popisu gramatiky českého jazyka pro cizince a na konfrontačně zaměřený výzkum češtiny v rámci slovanských jazyků. Někteří členové ústavu se zabývají i výzkumem testování jazykových znalostí a aplikací poznatků z této oblasti do praxe. ÚBS se v neposlední řadě soustřeďuje na rozvíjení didaktiky češtiny jako cizího jazyka a na tvorbu učebnic a učebních materiálů pro výuku češtiny pro cizince na různých úrovních i zaměření (od výuky vysokoškolské až po nízkoprahové kurzy).

V nejnovější etapě historie oboru češtiny pro cizince byla vytvořena řada úspěšných učebnic, které reprezentují současnou odbornou úroveň Ústavu bohemistických studií. Uvedme kupříkladu kolektivní *Češtinu pro středně a více pokročilé*¹⁵

¹⁴ Dopis děkana FF UK je uložen v archivu Ústavu bohemistických studií na FF UK.

¹⁵ Jana Bischofová, Jiří Hasil, Milan Hrdlička, Jitka Kramářová, *Čeština pro středně a více pokročilé*, Karolinum, Praha 1997; třetí přepracované vydání 2011.

doplněnou *Pracovním sešitem*¹⁶, učebnici *Nebojte se češtiny* Any Adamovičové¹⁷, kolektivní třídičnou učebnici *Basic Czech I, II, III*¹⁸, kolektivní učebnici češtiny pro mírně a středně pokročilé na základě němčiny *Brána jazyka českého otevřená*¹⁹, skriptum *Výbor z textů k dějinám českého myšlení* J. Kuklíka a J. Hasila²⁰ a *Z tradic české kultury* H. Hasilové a J. Hasila²¹.

V neposlední řadě je třeba též zmínit výzkumné projekty, které byly zaměřeny na výzkum oboru čeština jako cizí jazyk a na jejichž řešení se významnou měrou podíleli pracovníci Ústavu bohemistických studií. Především to bylo zpracování popisu tzv. prahové úrovně B1 češtiny jako cizího jazyka, vedoucím autorského kolektivu byl M. Šára²², a popisu úrovně B2, tento projekt vedl J. Holub²³. Oba popisy jsou součástí projektu podporovaného MŠMT ČR, který zařadil češtinu a Českou republiku v evropském kontextu mezi státy, jež v rámci *Společného evropského referenčního rámce pro jazyky*²⁴ jednotně popisují a vyučují daný jazyk jako cizí a testují jazykové dovednosti cizinců, učících se cizí jazyk. Řešení tohoto projektu nesporně přispělo k posílení odborné prestiže Ústavu bohemistických studií v očích mezinárodní bohemistické veřejnosti. Stejně tak jako korpusové zpracování *Slovníku běžně mluvené češtiny*, který vznikl za vedení prof. F. Čermáka ve spolupráci s Ústavem Českého národního korpusu; členy autorského kolektivu byli učitelé Ústavu A. Adamovičová, J. Pešička a v počáteční fázi přípravy rukopisu i J. Šonková²⁵. M. Hrdlička je autorem několika monografií zabývajících se češtinou jako cizím jazykem.²⁶ J. Hasil publiko-

¹⁶ Jana Bischofová, Jiří Hasil, Milan Hrdlička, Jitka Kramářová, *Pracovní sešit k učebnici Čeština pro středně a více pokročilé*, Karolinum, Praha 1999.

¹⁷ Ana Adamovičová, *Nebojte se češtiny*, Karolinum, Praha 2005.

¹⁸ Ana Adamovičová, Darina Ivanovová, *Basic Czech I*, Karolinum, Praha 2006; Ana Adamovičová, Milan Hrdlička, Darina Ivanovová, *Basic Czech II*, Karolinum, Praha 2007; Ana Adamovičová, Milan Hrdlička, *Basic Czech III*, Karolinum, Praha 2010.

¹⁹ Jiří Hasil, Eva Hájková, Helena Hasilová, Monika Zielinski, *Brána jazyka českého otevřená*, Karolinum, Praha 2007.

²⁰ Jan Kuklík, Jiří Hasil, *Výbor z textů k dějinám českého myšlení*, Karolinum, Praha 2000.

²¹ Helena Hasilová, Jiří Hasil, *Z tradic české kultury*, Karolinum, Praha 2004.

²² Šára Milan a kol., *Prahová úroveň – čeština jako cizí jazyk*, CEP, Štrasburk 2001.

²³ Jan Holub a kol., *Čeština jako cizí jazyk. Úroveň B2*, MŠMT ČR v nakladatelství Tauris, Praha 2005.

²⁴ Kol., *Společný evropský referenční rámec pro jazyky* [český překlad], Univerzita Palackého, Olomouc 2002.

²⁵ František Čermák a kol., *Slovník běžně mluvené češtiny*, Karolinum, Praha 2007.

²⁶ Milan Hrdlička, *Předložky ve výuce češtiny jako cizího jazyka*, AUC, Philologica, Monographia CXXXV, Karolinum, Praha 2000; Milan Hrdlička, *Čeština jazyk cizí*, ISV, Praha 2002; Milan Hrdlička, *Gramatika a výuka češtiny jako cizího jazyka. K prezentaci gramatiky*

val monografií o interkulturních aspektech mezikulturní komunikace.²⁷ A znovu v této souvislosti připomeňme kolektivní čtyřdílný *Slovník české frazeologie a idiomatiky*²⁸, jehož poslední díl vyšel nedávno.

Ústav bohemistických studií a jeho předchůdce (tj. Ústav slovanských studií) také pravidelně pořádá mezinárodní sympozia o češtině jako cizím jazyku, na nichž dochází k mezinárodní výměně zkušeností z výuky češtiny jako cizího jazyka.²⁹ Pravidelně jsou vydávány sborníky obsahující příspěvky pronesené na těchto sympozii.³⁰ Tyto sborníky spolu s tradiční sborníkovou řadou *Přednášky z ... běhu Letní školy slovanských studií* jsou vítanými přírůstky nejen českých odborných knihoven, ale je o ně zájem i v zahraničí, kde propagují dobré jméno pražské bohemistiky a vytvářejí obraz o celkové úrovni společenských věd v České republice.³¹

Ústav bohemistických studií pěstuje četné styky se zahraničními bohemistickými pracovišti.

Nejdelší tradici má pravděpodobně spoluprádání tzv. Berlínského Bohemica/Slovacica, intenzivního čtrnáctidenního kursu českého nebo slovenského jazyka, který se konal pravidelně od roku 1990 do roku 2012 v září na Humboldtově univerzitě v Berlíně. Na kurs navazovala týdenní exkurse do Prahy. Na výuce v Berlíně se kromě berlínských bohemistů v různých letech podíleli J. Pešička, M. Hrdlička, J. Kramářová, J. Bischofová, K. Filipová a J. Hasil, který se spolupodílel i na organi-

jazyka v učebnicích češtiny pro cizince, AUC, Philologica, Monographia CLVII, Karolinum, Praha 2009; Milan Hrdlička, *Kapitoly o češtině jako cizím jazyku*, Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň 2010.

²⁷ Jiří Hasil, *Interkulturní aspekty mezikulturní komunikace*, Acta Universitatis Purkynianae 165, Studia Didactica, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Ústí nad Labem 2011.

²⁸ František Čermák a kol., *Slovník české frazeologie a idiomatiky I, II, III I, 2*, Academia, Praha 1983, 1988, 1994, IV. díl, Leda, Praha 2009 (nakladatelství Leda v r. 2009 vydalo celý slovník jako komplet).

²⁹ Zatím poslední z těchto sympozií se konalo od 13. do 17. srpna 2013, sborník referátů přednesených na tomto setkání by měl vyjít do konce roku 2013.

³⁰ Kol., *Materiály ze sympozií o bohemistice v zahraničí*, ed. Jaroslav Tax, SPN, Praha 1979; kol., *Materiály ze II. sympozií o bohemistice v zahraničí*, ed. Jaroslav Tax, Univerzita Karlova, Praha 1980; kol., *Čeština jako cizí jazyk III. Materiály z III. mezinárodního sympozií Český jazyk a literatura v zahraničí*, ed. Jaroslav Tax, Karolinum, Praha 1990; kol., *Čeština jako cizí jazyk IV. Materiály ze 4. mezinárodního sympozií o češtině jako cizím jazyku*, eds. Jan Kuklík, Jiří Hasil, Univerzita Karlova, Praha 2002; kol., *Čeština jako cizí jazyk V. Materiály z V. mezinárodního sympozií o češtině jako cizím jazyku*, eds. Jan Kuklík, Jiří Hasil, Euroslavica, Praha 2008; kol., *Čeština jako cizí jazyk VI. Materiály z VI. mezinárodního sympozií o češtině v zahraničí*, eds. Milan Hrdlička, Jiří Hasil, Euroslavica, Praha 2012.

³¹ První díl sborníkové řady *Přednášky z XX. běhu Letní školy slovanských studií* vyšel z 9. běhu a zatím poslední z běhu 56.

zaci kursu. Pravidelně též dochází k výměnným krátkodobým přednáškovým pobytům pedagogů ÚBS a Ústavu slavistiky Humboldtovy univerzity.

Ve školním roce 2009/2010 vyústila úzká spolupráce mezi ÚBS a Ústavem slavistiky na Univerzitě v Lipsku v podepsání programu PRIMUS – BACHELOR PLUS, na němž se podílí i Univerzita ve Vratislavi (Wrocław). Jde o společný program určený studentům bakalářského studia oboru západní slavistika lipské univerzity financovaný německou organizací Deutsche Akademische Austauschdienst. Lipští studenti tak mají v průběhu jednoho roku možnost absolvovat nad rámec své povinné výuky ještě čtyři týdenní bloky intenzivní jazykové výuky češtiny a čtyři týdenní bloky intenzivní jazykové výuky polštiny. V následujícím roce stráví jeden semestr na univerzitě ve Vratislavi a jeden na univerzitě v Praze. Výuku češtiny v Lipsku zajišťovali a zajišťují Z. Hajičková, J. Pešička a J. Hasil. Kromě toho probíhá úzká spolupráce ÚBS a Ústavu slavistiky v Lipsku i ve vědecké oblasti a realizuje se i mobilita učitelů.

Pedagogická mobilita je rozvíjena i mezi univerzitními bohemistickými pracovišti v Řezně (Regensburg), ve Vídni, v Santiagu de Compostela, v Bruselu a v neposlední řadě i ve Lvově a v Kyjevě, v Plovdivu a také v Sheffieldu, v Gentu, v Oslu, v Tampere a také v Košicích a Bratislavě.

Za zmínku stojí také učebnice, které vznikly ve spolupráci se zahraničními bohemistickými pracovišti, například s Humboldtovou univerzitou v Berlíně v SRN³², s univerzitami v Kyjevě a ve Lvově na Ukrajině³³ a s Hankuk University v Seoulu v Jižní Koreji³⁴.

Učitelé ústavu rovněž vyjíždějí na zahraniční bohemistická pracoviště jako lektori českého jazyka. V minulosti tak například A. Trnková přednášela na Lomonosovově univerzitě v Moskvě a L. Nováková na univerzitě v Pekingu. Na Hankuk University v Seoulu v Jižní Koreji působili A. Bytel, J. Bischofová, J. Kramářová a J. Pešička, na Humboldtově univerzitě v Berlíně pracoval jako lektor J. Pešička, který

³² Jiří Hasil, Helena Hasilová, *Čtení o České republice*, Humboldt-Universität zu Berlin, Berlin 1997; Hana Adam, Eva Hošnová, Milan Hrdlička, Petr Mareš, *Krok za krokem I*, Humboldt-Universität zu Berlin, Berlin 1998.

³³ Oksana Antoněnko, Jiří Hasil, Helena Hasilová, Nad'a Lobur, Olga Palamarčuk, *Kultura českého národa – tradice a současnost*, Nakladatelství Lvovské Frankovy univerzity, Lvov 2006, druhé podstatně přepracované vydání 2010; Olga Palamarčuk, Nad'a Lobur, Jiří Hasil, *Чеська мова для українців*, 1. díl, Vydavatelství Lvovské národní univerzity Ivana Franka, Lvov 2011.

³⁴ Jana Bischofová, Antonín Bytel, Kyuchin Kim, *Česká kultura*, HUFS, Seoul 2000; Jana Bischofová, Kwon Jae-il, *Osobnosti české kultury*, HUFS, Seoul 2001; Jana Bischofová, Antonín Bytel, Kwon Jae-il, *České realie*, HUFS, Seoul 2003; Jitka Kramářová, Kyuchin Kim, *Česká literatura ve 20. století*, HUFS, Seoul 2003.

strávil jeden rok jako lektor i na univerzitě ve Frankfurtu nad Mohanem. Na Svobodné univerzitě v Bruselu působil M. Hrdlička. V Tokiu působí jako lektorka českého jazyka M. Gebhartová.

V oblasti vědecko výzkumné práce v současnosti či v nedávné minulosti pracovníci ÚBS participovali, resp. participují na několika projektech, např. Výskum a vzdelávanie na UPJŠ – smerovanie k excelentním európskym univerzitám (Expert); Nabývání druhého jazyka u rodilých mluvčích ruštiny v českém prostředí ve srovnání s německým; Moderní mluvnice češtiny pro studenty magisterských a doktorských programů filologických oborů a Čeština v afázii. Členové ústavu se aktivně spolupodíleli na projektu Inovace vzdělávání v oboru čeština jako druhý jazyk (tvorba tzv. žakovského korpusu), nositelem tohoto projektu byla Technická univerzita v Liberci. Někteří též autorsky přispěli k vytvoření metodické příručky pro nízkoprahové kurzy češtiny (ve spolupráci s Asociací učitelů češtiny jako cizího jazyka a organizacemi Člověk v tísni, SOZE a CIC). Jiní se zapojili do přepracování zkoušky z češtiny pro žadatele o trvalý pobyt (A1) a do vypracování specifikací pro nový formát zkoušky k trvalému pobytu (A2). Probíhají také intenzivní práce na dokončení výzkumu, jehož předmětem je zkoumání receptivních znalostí blízkce příbuzného jazyka (Jak rozumějí zahraniční slovákisté češtině a zahraniční bohemisté slovenštině). Učitelé Ústavu bohemistických studií se věnují i otázkám lingvodidaktickým a vytvářejí nové učební materiály a publikují v časopisech Český jazyk a literatura, Naše řeč, Nová čeština doma a ve světě, Studie z aplikované lingvistiky, Krajiny češtiny, Bohemistika i jinde. Publikují i v zahraničí a účastní se mezinárodních i domácích vědeckých setkání.

V průběhu posledních let opustili řady interních pracovníků ÚBS J. Kramářová a J. Pešička, do důchodu odešli J. Bischofová a J. Holub. Na jejich místa byly přijaty Zuzana Hajíčková, Andrea Hudoušková, Marie Kestřánková a Jana Dolenská.

V roce 2013 Ústav bohemistických studií pracuje v tomto složení: ředitel: doc. PhDr. Milan Hrdlička, CSc.; zástupce ředitele: odborný asistent PhDr. Jiří Hasil, Ph.D.; tajemnice: PhDr. Zuzana Hajíčková; odborné lektorky: PhDr. Ana Adamovičová, Mgr. Marie Boccou Kestřánková, Mgr. Jana Dolenská, Mgr. Markéta Gebhartová, PhDr. Zuzana Hajíčková, Mgr. Andrea Hudoušková, Ph.D., Mgr. Darina Ivanovová a PaedDr. Ilona Kořánová; externí spolupracovníci: PhDr. Jana Bischofová, PhDr. Helena Confortiová, CSc., PhDr. Jitka Kramářová, PhDr. Jiří Pešička, Mgr. Štefan Pilát; spolupracovníci z jiných pracovišť UK FF: prof. PhDr. František Čermák, DrSc., prof. PhDr. Hana Gladkova, CSc., PhDr. Helena Hasilová, Ph.D., prof. PhDr. Alena Macurová, CSc., prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.; administrativní pracovnice: Vlastimila Mikátová, PhDr. Kateřina Kloubová; ředitelství LŠSS: ředitel: PhDr. Jiří Hasil, Ph.D., tajemnice: PhDr. Jana Bischofová, PhDr. Jana Dolenská, Mgr. Darina Ivanovová, Vlastimila Mikátová, Bc. Marie Přibyllová.

Historie Ústavu bohemistických studií není příliš dlouhá, pouhých třicet pět let, historie výuky češtiny pro cizince v Praze je mnohem delší. Ústav bohemistických studií se snaží na tuto historii důstojně navázat a plnit tak své poslání při šíření českého jazyka a české kultury v zahraničí. Snad se mu to i daří.

Jiří Hasil

Literatura

- Hasil J., 2007, *Jubilejní rok 2007 aneb Ohlédnutí za šedesátiletou historií výuky češtiny pro cizince na UK FF v Praze*. In: M. Hrdlička, J. Hasil (eds.), *Přednášky z 51. běhu Letní školy slovanských studií*. Praha: Univerzita Karlova v nakladatelství ISV, s. 200–227.
- Hasil J., 2011, *K výuce literatury a výběru literárních textů pro zahraniční studenty češtiny*. In: M. Balowski, M. Hádková (eds.), *Svět kreslený slovem*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, s. 191–197.
- Hasil J., 2013, *Z počátků výuky češtiny pro cizince v Praze (K 35. výročí založení Ústavu bohemistických studií)*. „Bohemistika“ 13, č. 3, s. 232–237.
- Šára M., 1997, *Letní škola slovanských studií čtyřicátníci*. In: kol., *Přednášky z XL. běhu LŠSS*. Praha: Univerzita Karlova, s. 8–9.